

Umeå universitet
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Tomas Egeltoft
08-563 088 28
tomas.egeltoft@hsv.se
BESLUT

2010-12-14
Reg.nr 641-933-10

Beslut om tillstånd att utfärda förskollärarexamen

Högskoleverket beslutar att inte ge Umeå universitet tillstånd att utfärda förskollärarexamen.

Ansökan och ärendets hantering

Umeå universitet har ansökt hos Högskoleverket om tillstånd att utfärda förskollärarexamen. För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett följande bedömare: professor Anders Arnqvist, Karlstads universitet (ordförande); försteamanuensis Gerd Abrahamsen, Universitetet i Stavanger; professor Maj Asplund-Carlsson, Högskolan Väst; dr. Gudrun Hardardottir, forskningsförskolan Adalthing; universitetslektor Ewa Ivarsson-Jansson, Mittuniversitetet; professor Jan Kampmann, Roskilde universitet; professor Marita Lindahl, Åbo akademi; lärarstuderande Nadia Moberg, Örebro universitet; lärarstuderande Katarina Nilsson, Umeå universitet; universitetslektor Kajsa Ohrlander, Stockholms universitet; förstelektor Ann-Merete Otterstad, Högskolan i Oslo; docent Pia Williams, Göteborgs universitet samt lektor Peter Østergaard-Andersen, Köpenhamns universitet.

Underlag för bedömningen har varit högskolans ansökan samt intervjuer den 26 oktober 2010 med representanter för högskolan. Bedömargruppens yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de kvalitetsaspekter och kriterier vid examenstillståndsprövningar som Högskoleverket har utarbetat med hänsyn tagen till examensbeskrivningen för denna yrkesexamen, se bilaga 1.

Bedömargruppens yttrande innehåller dels en sammanfattande bedömning per aspekt dels en samlad bedömning. Medlemmarna i bedömargruppen har inte medverkat i bedömningar där jäv föreligger.

Bedömgargruppens samlade bedömning är att Umeå universitet inte har förutsättningar att ge förskollärarytildning med tillfredsställande kvalitet. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Beslut

Högskoleverket beslutar att inte ge Umeå universitet tillstånd att utfärda förskollärarytildningen.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Lars Haikola efter föredragning av utredaren Tomas Egeltoft i närvaro av stabschefen Lennart Ståhle och avdelningschefen Magnus Hjort.

I ärendets beredning har även utredaren Loulou von Ravensberg och projekthandläggare Robert Östberg deltagit.

Lars Haikola

Tomas Egeltoft

Kopia till:

Utbildningsdepartementet

Medlemmarna i bedömgargruppen

Bedömargruppens yttrande

Utbildningens förutsättningar

Lärraresurs

Vi bedömer att antalet lärare står i proportion till utbildningens planerade omfattning. Men det är i stor utsträckning adjunkter som beräknas svara för undervisningen. Disputerade lärare beräknas delta med få timmar i undervisningen varför den vetenskapliga kompetensen inte kan sägas vara tillfredsställande. Av det åttiotalet lärare som på något sätt beräknas involveras i förskollärarytbildningen har endast ett fåtal förskolläraryxamen. Vi anser att lärarsammansättningen med avseende på vetenskaplig kompetens och professionserfarenhet inte är tillfredsställande. Universitetet har en allmänt sett hög kompetens inom den utbildningsvetenskapliga kärnan. Men den kompetensen synes i första hand vara inriktad mot grundskolan. Den förskolepedagogiska kompetensen förefaller vara tillgodosedd på vissa områden men i mindre utsträckning i de praktiska och estetiska ämnena. Lärarnas möjligheter till kompetensutveckling är goda.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten lärraresurs inte är tillfredsställande.

Utbildningsmiljö

Inom lärarutbildningen arbetar Umeå School of Education (USE) med en beställarmodell som innebär att USE vänder sig till universitetets institutioner som får lämna in offerter för respektive inriktning. För den nya lärarutbildningen gick USE ut i maj/juni 2010 med en förfrågan till lärosätet och sista datum för att komma in med förslag till USE var den 28 oktober 2010. Under intervjun framgick att de intervjuade, som kom från olika institutioner inom universitetet, inte kunde bedöma om deras institutioner överhuvudtaget skulle få uppdraget att genomföra förskollärarytbildningen.

USE ger intrycket av att ha höga ambitioner när det gäller att knyta lärarutbildningen till forskningsmiljöer med hög kvalitet. Under 2009 satsades stora belopp på forskning inom utbildningsvetenskap inklusive forskning om yngre barns lärande. Samtidigt ger ansökan generellt sett ett vagt intryck ifråga om fokus på förskollärarytbildningen. I ansökan nämns till exempel att det finns tre lär- och forskningscentra för jämställdhet, mångfald och matematik och naturvetenskap. Samtidigt sägs uttryckligen att fokus för dessa tre centra ligger på forskning om grundskolan. Detta bristande fokus på förskolefältet försvagar utbildningsmiljön trots att forskning och vetenskaplig kompetens generellt sett

ligger på en hög nivå vid universitetet. Vidare framkommer inte hur ett kritiskt och reflekterande förhållningssätt är tänkt att implementeras i en framtida förskolläraryt utbildning.

Under intervjun framkom att den modell för verksamhetsförlagd utbildning som beskrevs i ansökan (med sista kompletteringsdatum den 3 september) hade ändrats. Vi fick intrycket att omorganisationen inte var helt färdigutvecklad. Vid intervjutillfället informerades man också om planer på att omförhandla avtalen med kommunerna. Det är därför svårt att få en bild av hur USE mer i detalj tänker sig organisationen kring den kommande verksamhetsförlagda utbildningen. USE har ett tjugotal avtal med lärosäten såväl inom som utom Europa.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten utbildningsmiljö inte är tillfredsställande.

Utbildningens genomförande

Styrdokument

Utbildningsplanen var vid intervjutillfället fastställd men föremål för revidering. Den inbördes ordningen mellan och inom kurserna är oklar. Kursplanerna är ofullständiga. De saknar mål och förväntade studieresultat. Högskoleförlagda kurser och verksamhetsförlagd utbildning är inte integrerade. Dessutom har, som redan nämnts, den i ansökan beskrivna utbildningen för verksamhetsförlagd utbildning förändrats efter det att ansökan inkommit till Högskoleverket.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten styrdokument inte är tillfredsställande.

Undervisning, kurslitteratur och examination

Huvudsaklig litteratur är angiven men undervisnings- och examinationsformer samt progression är inte framskrivna i ansökan med några få undantag. Hur examinationen av den verksamhetsförlagda utbildningen i den nya organisationen ska genomföras finns inte dokumenterat i kursplanen. Universitetet erbjuder kurser för handledare.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten undervisning, kurslitteratur och examination inte är tillfredsställande.

Utbildningens resultat

Säkring av examensmålen

USE skriver i sin ansökan att deras beställning på en förskolläraryt utbildning kommer att ge studenterna goda förutsättningar att nå examensmålen. Exakt hur det ska gå till framkommer är inte tydligt. Vi bedömer att lärosätet inte har visat att det finns systematiska säkringssystem för utbildningen som kommer att ge studenterna förutsättningar att nå examensmålen i förskolläraryt utbildningen.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten säkring av examensmålen inte är tillfredsställande.

Samlad bedömning

Vår samlade bedömning är att Umeå universitet inte har förutsättningar att ge förskolläraryrket utbildning med tillfredsställande kvalitet. Vi rekommenderar Högskoleverket att avslå ansökan.

Bilaga I: kvalitetsaspekter och kriterier vid examenstill- ståndsprovning för de nya lärarexamina

Utbildningens förutsättningar

Lärraresurs

- Antalet tillsvidareanställda och övriga lärare står i proportion till utbildningens beräknade omfattning,
- lärarna har vetenskaplig och ämnesdidaktisk kompetens för undervisning och handledning inom utbildningen,
- lärraresursen består både av vetenskapligt meriterade lärare samt lärare som besitter beprövad professionserfarenhet i en välavvägd proportion,
- lärarna har kompetens att erbjuda den utbildningsvetenskapliga kärnan med de krav på innehåll som anges i examensordningen för respektive lärarexamen (skolväsendets historia och organisation, värdegrund, läroplansteori och didaktik, vetenskapsteori och forskningsmetodik, utveckling, lärande och specialpedagogik, sociala relationer, konflikthantering och ledarskap, uppföljning och analys av lärande, bedömning och betygsättning, utvärdering och utvecklingsarbete)
- lärarna har kompetens att erbjuda undervisning om och i praktiska och estetiska lärprocesser (förskolläraryrket- samt grundlärarexamen),
- lärarna har kompetens att erbjuda undervisning om vuxnas lärande (ämnes- och yrkeslärarexamen),
- lärarna ges reella möjligheter till kompetensutveckling och egen forskning.

Utbildningsmiljö

- Utbildningen ges i en forskande miljö,
- utbildningen kommer att ge förutsättningar för ett kritiskt och kreativt/reflekterande förhållningssätt,
- miljön inbegriper en fungerande organisation som säkrar att den verksamhetsförlagda utbildningen erbjuds inom relevant verksamhet och ämne/ämnesområde,
- nationellt och internationellt samarbete bedrivs i syfte att berika utbildningsmiljön.

Infrastruktur

(gäller de lärosäten som inte tidigare bedrivit lärarutbildning)

- Studenterna har god tillgång till litteratur/annat lärandematerial, informationstekniska resurser och annan nödvändig utrustning.

Utbildningens genomförande

Styrdokument

- Utbildningsplanen för respektive examen innehåller mål/förväntade studieresultat som utarbetats i enlighet med examensordningen och anger en tydlig struktur för respektive program, inriktning samt ämne/ämnesområde,
- kursplanerna innehåller mål/förväntade studieresultat som utarbetats i enlighet med examensordningen.

Undervisning, kurslitteratur och examination

- Undervisningsformerna, vald kurslitteratur/annat lärandematerial och examinationsformerna säkrar forskningsanknytning och progression,
- examinationen inom den verksamhetsförlagda utbildningen genomförs i samarbete med utbildade handledare vid de medverkande skolorna.

Utbildningens resultat

Säkring av examensmålen

- Krav finns klart dokumenterade, exempelvis i form av betygskriterier, och framgår av instruktioner för tentamina, examensarbeten och annan examination,
- lärosätet kan visa att utbildningen kommer att ge studenterna goda förutsättningar att nå målen.

Säkring av utbildningens kvalitet

(gäller de lärosäten som inte tidigare bedrivit lärarutbildning)

- Det finns ett kvalitetssäkringssystem som garanterar utbildningens framtida kvalitet.